

ABORDĂRI TEORETICE PRIVIND CONȚINUTUL ECONOMIC AL CATEGORIEI "PROPRIETATE INTELLECTUALĂ"

Alexandra NOVAC, cercetător științific
Institutul Național de Cercetări Economice

The phenomenon of the intellectual property is becoming more known, exceeding the dimensions of law and legal rules governing the protection of intellectual activity's results. The approach to the category of intellectual property from the economic point of view is less studied, in comparison with its juridical aspects. In this article, the author examines the essence of the category of intellectual property, especially within the framework of the economical science.

Cuvinte cheie: proprietate intelectuală, proprietate industrială, brevete, mărci, drepturi de autor, proprietate.

Introducere. În ultimele decenii se observă clar tendința de dominare pe care o ocupă proprietatea intelectuală în toate domeniile activității umane. Fenomenul proprietății intelectuale devine tot mai cunoscut, devansând dimensiunile dreptului și a normelor juridice ce reglementează protecția rezultatelor activității intelectuale. Într-o măsură oarecare, aceasta se datorează faptului că produsele intelectuale au devenit un factor determinant al creșterii economice, iar activele intangibile în care își găsesc reflectarea produsele intelectuale s-au transformat într-un element valoros al patrimoniului unei națiuni în ansamblu, precum și al fiecărei întreprinderi, în parte.

Conținut de bază. Analiza materialelor autorilor străini și autohtoni a relevat mai multe abordări ale categoriei „proprietate intelectuală”. Proprietatea intelectuală poate fi abordată prin prisma diferitor domenii: filozofic, tehnic, cultural, juridic, economic, social, politic etc.

Este rezonabil să susținem că *semnificația socială, etică și politică* a creațiilor intelectuale a fost recunoscută de-a lungul istoriei. Chiar în Grecia antică existau deja reguli, într-o oarecare măsură, analogice drepturilor moderne de proprietate intelectuală: textele tragediilor erau stocate obligatoriu într-o arhivă specială pentru monitorizarea respectării operei jucate pe scenă conform operei autorului. Iar în ceea ce privește taxa ca o formă de plată pentru munca de creație, particularitățile dreptului de proprietate asupra operelor de artă au fost cunoscute încă de dreptul roman.

Cu toate acestea, o lungă perioadă de timp, aspectului economic al rezultatelor intelectuale nu i s-a dat o prea mare importanță, dat fiind că necesitatea de a comercializa rezultatele activității intelectuale a apărut relativ mai târziu.

O dată cu invenția lui Gutenberg, și anume cea a inventării tiparului (în a. 1448), a apărut posibilitatea de a tipări cărți și de a le pune în circuitul economic. După inventarea tiparului și apariția fabricilor, orice manuscris, sau suport material al operei putea fi multiplicat rapid și relativ ieftin, iar inovațiile tehnice au început să aducă beneficii concrete și să fie implementate în producere mult mai repede.

În același timp, a existat o nevoie de a consolida „proprietatea privată” asupra realizărilor de creație și noutăților

THEORETICAL APPROACHES ON THE ECONOMIC CONTENT OF THE CATEGORY "INTELLECTUAL PROPERTY"

Alexandra NOVAC, Scientific Researcher,
National Institute for Economic Research

The phenomenon of the intellectual property is becoming more known, exceeding the dimensions of law and legal rules governing the protection of intellectual activity's results. The approach to the category of intellectual property from the economic point of view is less studied, in comparison with its juridical aspects. In this article, the author examines the essence of the category of intellectual property, especially within the framework of the economical science.

Key words: intellectual property, industrial property, patents, trade marks, copyright, property.

JEL Classification: O3, K11, K19, K39

Introduction. Over the past few decades, the intellectual property has become more present than ever in all fields of human activity. The intellectual property phenomenon has become ubiquitous while at the same time the laws, rules and regulations that govern the intellectual property have become obsolete. This is partially due to the fact that intellectual products have become an important ingredient of economic growth and the intangible assets reflecting the intellectual products are now a valuable part of every enterprise or nation's patrimony.

Basic content. The analysis of materials written by local and foreign authors has revealed multiple approaches in regards of the "intellectual property" category. Intellectual property can be addressed from different perspectives: philosophical, technical, cultural, legal, economic, social, political, etc.

It is reasonable to argue that the social, ethical and political significance of intellectual creations has been recognized throughout history. Even in ancient Greece there were already rules somewhat analogues to modern intellectual property rights: copies of the Greek tragedies were mandatorily stored in a special archive to ascertain the opera played on stage was conforming to the work of the author. And in terms of tax as a form of payment for creative work, the peculiarities of artwork ownership have been known since Roman law.

However, for a long period of time, the economic aspect of intellectual work was not given much importance, as the need to commercialize the results of intellectual activity appeared relatively late.

With Gutenberg's invention, namely the invention of printing (in a 1448), it became possible for printed books to enter the economic circuit. After the invention of printing and the emergence of factories, any manuscript or material support of the intellectual work could be copied quickly and inexpensively, so technical innovations began to bring concrete benefits and to be implemented in production much faster.

At the same time, there appeared the need to

tehnice. Inițial, protecția intereselor autorilor se realiza prin intermediul unui sistem de privilegii oferit de către monarh. Cu trecerea timpului, acest sistem de privilegii este înlocuit de legi, care recunosc drepturile autorilor și a succesorilor în drepturi ai acestora dreptul la utilizarea exclusivă a produselor lor, precum și a inovațiilor tehnologice pe o perioadă limitată de timp.

Literatura de specialitate studiată a arătat că majoritatea definițiilor prezintă mai mult niște enumerări ale unor drepturi de proprietate intelectuală sau ale unor subiecte ale acestora, fără să se facă referire la caracteristicile esențiale ale acestora. Astfel, în art. 2 alin. VIII al Convenției de la Stocholm, pentru instituirea Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale din 1967 se arată că „proprietatea intelectuală desemnează drepturile referitoare la operele literare, artistice și științifice; interpretările artiștilor interpreți și execuțiile artiștilor executanți, fonogramele și emisiunile de radiodifuziune; invențiile în toate activitățile umane; descoperirile științifice; desenele și modelele industriale; mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu, precum și numele comerciale și denumirile comerciale, protecția împotriva concurenței neloiale și toate celelalte drepturi aferente activității intelectuale în domeniile industrial, științific, literar și artistic” [2, p.1]. Potrivit altor definiții prezentate, proprietatea intelectuală reprezintă „creații ale minții - lucrări de creație sau idei încorporate într-o formă care poate fi partajată sau poate permite altora să le recreeze, imită, sau să le fabrice. Există patru moduri de a proteja proprietatea intelectuală – brevete, mărci comerciale, drepturi de autor sau secretele comerciale” [7] – Oficiul American pentru Brevete și Mărci, sau înseamnă „formă de efort creativ care poate fi protejat prin marcă comercială, brevet, drept de autor” [1] – Oficiul Canadian de Proprietate Intelectuală.

Conceptul de proprietate intelectuală a început să fie utilizat în mod frecvent doar în secolul al XX-lea. Anterior, se utilizau în mod obișnuit termenii de drept de proprietate industrială și intelectuală; primul referindu-se la domeniul tehnologiei incluzând brevete, desene și mărci, iar cel de al doilea – la dreptul de autor. Noua denumire, devenită generică, desemnează totalitatea reglementărilor care conferă și protejează, pentru un subiect particular, drepturi de proprietate specifice creației intelectuale. Subiectul acestor drepturi (dreptul de autor, brevetele, desenele industriale, mărcile și indicațiile geografice) diferă foarte mult, ceea ce îngreunează munca de clasificare sau de structurare a lor.

Cea mai răspândită abordare a conceptului proprietății intelectuale este interpretarea acesteia ca o categorie a dreptului. Sursele studiate au arătat că proprietatea intelectuală privită sub aspect juridic, acoperă două noțiuni distincte, dar strâns legate între ele și anume proprietatea intelectuală ca *instituție juridică* și ca *drept subiectiv*.

Instituția juridică a proprietății intelectuale este o totalitate de norme juridice care reglementează relațiile sociale ce decurg din crearea și valorificarea unor opere științifice, literare, artistice sau a unor produse intelectuale cu aplicabilitate industrială, categorie în care se includ și semnele distinctive ale acestor activități.

Ca drept subiectiv proprietatea intelectuală rezultă din recunoașterea de către stat a exclusivității de folosire a dreptului de către titular. Astfel, titularul are dreptul de a folosi în mod exclusiv produsul muncii sale creatoare, cu caracter artistic, științific sau industrial [4].

strengthen the “private ownership” of the creative achievements and technical innovations. Initially, the protection of authors’ interests was realised through a system of privileges granted by the monarch. In time, this system of privileges was replaced by laws that recognized the rights of authors and their successors to the exclusive use of their products and technological innovations for a limited period of time.

The specialty literature surveyed shows that most of the definitions are enumerations of certain intellectual property rights or of their subjects, without referring to their essential characteristics. Thus, in art. 2 para. VIII of the Stockholm Convention establishing the World Intellectual Property Organization in 1967 it is stated that “...intellectual property shall include the rights relating to: literary, artistic and scientific works, performances of performing artists, phonograms, and broadcasts, inventions in all fields of human endeavor, scientific discoveries, industrial designs, trademarks, service marks, and commercial names and designations, protection against unfair competition, and all other rights resulting from intellectual activity in the industrial, scientific, literary or artistic fields” [2, p.1]. According to other definitions presented, intellectual property are “creations of the mind - creative works or ideas embodied in a form that can be shared or can enable others to recreate, emulate, or manufacture them. There are four ways to protect intellectual property – patents, trademarks, copyrights or trade secrets” [7] – United States Patent and Trademark Office, or “a form of creative endeavour that can be protected through a trade-mark, patent, copyright, industrial design or integrated circuit topography” [1] – Canadian Intellectual Property Office.

The concept of intellectual property began to be used frequently only in the twentieth century. Previously, the terms commonly used were industrial property rights and intellectual property rights, the first referring to technology including patents, designs and trademarks, and the second to copyright. The new term, which has become generic, covers all the regulations that confer and protect property rights specific to intellectual creation for a particular subject. The subject of these rights (copyright, patents, industrial designs, trademarks and geographical indications) differ greatly, making it difficult to classify or structure them.

The most common approach to the concept of intellectual property is to interpret it as a *category of the law*. The sources studied have shown that from a legal point the intellectual property covers two distinct but closely related concepts, namely, intellectual property as a *legal institution* and as a *subjective right*.

The legal institution of intellectual property is comprised of the totality of legal rules governing social relations arising from the creation and exploitation of scientific, literary or artistic works and intellectual products with industrial application.

As subjective right, intellectual property derives from the recognition by the state of the right to exclusive use by the owner. The holder has the right to use exclusively the product of his (artistic, scientific or industrial) creative

Diferiți reprezentanți ai comunității științifice discută problema privind apartenența categoriei „proprietate” științei juridice sau economice. În special, adepții abordării juridice consideră că proprietatea este un subiect de drept, făcând parte din știința juridică. În același timp, majoritatea economiștilor susțin, că proprietatea este o categorie economică.

Concepțiile de bază ale teoriei drepturilor de proprietate au apărut în anii 1960 și se bazează pe viziunile tradiționale ale acelei perioade privind conținutul juridic al proprietății. Fondatorii acestei teorii sunt considerați R. Coase, A. Alchian, iar printre adepții acestei teorii se numără: G. Demsetz, Y. Barzel, etc. Ei au introdus termenul „drept de proprietate”, potrivit căruia proprietatea nu este o resursă în sine, dar un mănunchi de drepturi privind utilizarea acestei resurse [3].

Abordarea esenței categoriei proprietății intelectuale din punct de vedere economic este una din direcțiile cele mai puțin studiate. Interpretarea din punct de vedere economic al drepturilor de proprietate intelectuală descinde direct din teoria proprietății formulate de John Locke (1632-1704) [6]. John Locke are meritul transformării dreptului clasic într-o teorie fondată pe principiul individualismului metodologic. El percepe proprietatea ca un drept natural „fiecare individ este propriul său stăpân” („*self-ownership*”). John Locke scrie: „...fiecare om are o proprietate, și anume asupra persoanei sale. Iar la aceasta nu are nimeni altcineva dreptul în afara sa. Putem spune că munca trupului său și lucrarea mâinilor sale sunt cu adevărat ale sale. Oricărui lucru, pe care îl scoate din starea în care l-a făcut și l-a lăsat natura, el îi adaugă munca sa și, adăugându-i ceva ce este al său, îl face astfel *proprietatea* sa. Fiind scos de către om din starea comună în care l-a lăsat natura, lui i se adaugă ceva prin munca acestuia – ceea ce exclude dreptul comun al celorlalți oameni. Căci această muncă este proprietatea indiscutabilă a celui ce muncește și niciun om în afară de el nu poate avea vreun drept la ceva căruia i s-a adăugat munca altcuiva...” [6].

Teoria economică explică proprietatea intelectuală cu ajutorul noțiunii de *stimulent economic*. Creațiile de orice fel implică investiții. Într-o economie de piață, nimeni nu va investi fără speranța unui potențial câștig, care să depășească cheltuielile făcute și care să ducă la obținerea unui profit. De fapt, provocarea de a dezvolta un model mai robust a fost preluat de către Jeremy Bentham (1748-1832), care a furnizat bazele teoretice pentru a veni cu prima formulare a teoriei utilitariste a „stimulării de a crea”, adoptată pe scară largă în literatura de specialitate până în ziua de azi [6].

Trebuie remarcat că, în conformitate cu experiența străină, o condiție necesară stimulării și utilizării eficiente a potențialului proprietății intelectuale este asigurarea de către stat a unei protecții adecvate a drepturilor de proprietate intelectuală. Fără o protecție legală nu este posibilă o dezvoltare ulterioară a relațiilor de piață [5]. Totodată, are loc armonizarea actelor normative și juridice naționale din domeniul protecției proprietății intelectuale și perfecționarea lor în corespundere cu normele juridice internaționale.

Mulți autori, adepți ai abordării economice, pun accentul pe relația de însușire, semnificând că dacă o resursă intelectuală este însușită de un subiect, atunci nimeni altcineva nu poate utiliza această resursă decât dacă intră cu primul subiect în relații de producție. Astfel, proprietatea intelectuală are un conținut *economico-juridic* și aceste componente nu se

work [4].

Numerous representatives of the scientific community have debated if the category "property" belongs to juridical science or to economics. The juridical science advocates believe that the property is a matter of law falling under jurisprudence. Meanwhile, most economists argue that the property is an economic category.

The fundamental concepts of the theory of property rights arose in the 1960s and were based on traditional views of that period about the legal aspect of the property. R. Coase and A. Alchian are considered to be the founders of this theory and some of the followers are G. Demsetz, Y. Barzel, etc. They introduced the term "ownership rights" according to which, property is not a resource in itself, but a bundle of rights to use this resource [3].

Addressing the essence of the intellectual property category in economic terms is one of the least studied approaches. Interpretation from an economic standpoint of the intellectual property rights descends directly from the theory of property formulated by John Locke (1632-1704) [6]. John Locke has the merit of enunciating a theory based on the principle of methodological individualism. He sees property as a natural right, every individual is his own master ("self-ownership"). John Locke says "...yet every man has a *property* in his own *person*: this no body has any right to but himself. The *labour* of his body, and the *work* of his hands, we may say, are properly his. Whatsoever then he removes out of the state that nature hath provided, and left it in, he hath mixed his *labour* with, and joined to it something that is his own, and thereby makes it his *property*. It being by him removed from the common state nature hath placed it in, it hath by this *labour* something annexed to it, that excludes the common right of other men: for this *labour* being the unquestionable property of the labourer, no man but he can have a right to what that is once joined to..." [6].

Economic theory explains intellectual property aided by the notion of economic stimulus. Creations of any kind require investment. In a market economy, nobody will invest unless there is earning potential that exceeds the expenses incurred and will lead to a profit. In fact, the challenge of developing a robust model has been picked up by Jeremy Bentham (1748-1832), which provided the theoretical basis to come up with the first formulation of the utilitarian theory of "stimulation to create" widely adopted in the speciality literature to this day [6].

It should be noted that, according to free market experience, a necessary condition to stimulate and effectively use the potential of intellectual property is a guarantee by the state to ensure adequate protection of intellectual property rights. Without legal protection it is not possible to further develop market relations [5]. At the same time, it's necessary to implement at a national level the harmonisation of normative and juridical acts regarding the intellectual property protection and to improve their compliance with international legal standards.

Many authors following the economic approach emphasize the ownership meaning if an intellectual resource is acquired by a subject, then no one else can use this

exclud reciproc.

Pentru abordarea și studierea aspectului economic al conceptului proprietății intelectuale, considerăm că la origine stau produsele creativității umane și caracteristicile acestora ca active nemateriale, după care protecția, ca o condiție de valorificare eficientă a acestor creații.

Astfel, totalizând opiniile expuse în literatura de specialitate, în viziunea noastră, o definiție mai complexă a proprietății intelectuale prin prisma economică ar fi următoarea: „*Proprietatea intelectuală reprezintă un produs specific al creativității umane, având un caracter nematerial, care poate îmbrăca forme variate a drepturilor de proprietate intelectuală, susceptibil de a fi comercializat și care poate fi valorificat pe piață în mod repetat, ca urmare a diverselor forme de comercializare a drepturilor asupra proprietății intelectuale, cu scopul obținerii profitului, în baza unor titluri de proprietate intelectuală, eliberate de o agenție de stat pe o perioadă de timp limitată*”.

Concluzii. Luând în considerare cele expuse, aspectul economic al proprietății intelectuale se definește atât prin proprietățile economice ale obiectului de drept, cât și prin relațiile economice privind bunul material sau nematerial. În acest context, o importanță deosebită i se atribuie procesului schimbului de drepturi asupra bunului ca bază a relațiilor de piață.

O generalizare a rezultatelor cercetării aspectelor economice ale proprietății permite de a afirma că teoria drepturilor de proprietate are la bază faptul că orice act de schimb este de fapt un schimb al unui set de drepturi, în care acest set de drepturi se „atașează” la un anumit bun sau serviciu specific, iar valoarea drepturilor determină valoarea bunurilor schimbate. Aceasta este o manifestare a aspectului economic al drepturilor de proprietate ca o expresie a proprietăților economice ale obiectului.

resource except for starting production relations with the first subject. Thus intellectual property has both a legal and economic content and neither of these components are mutually exclusive.

For the purpose of studying the economic aspect of the intellectual property concept, we believe that at the core stand the products of human creativity and their characteristics as intangible assets together with their protection as a condition for the effective use of these creations.

Summarizing the totality of opinions present in the specialty literature, in our view a more complex definition of intellectual property in economic terms would be: “*Intellectual property is a specific product of human creativity of an intangible nature, which may take various forms as intellectual property rights, susceptible to be sold and which can be used repeatedly on the market as a result of various forms of trading intellectual property rights in order to obtain profit based on intellectual property titles issued by a state agency for a limited period of time*”.

Conclusions. Considering the above, the economic aspect of intellectual property is defined both by the economic properties as the object of law, and by the economic relations regarding the material or intangible assets. In this context, particular importance is assigned to the process of exchanging property rights as the basis of market relations.

A generalization of the research results regarding the economic aspects of ownership allows us to assert that property rights theory is based on the fact that any exchange is actually an exchange of a set of rights being “attached” to a certain specific good or service and the value of rights determines the value of goods exchanged. This is a manifestation of the economic aspect of property rights as an expression of the economic properties of the object.

Referințe bibliografice/ References:

1. Canadian Intellectual Property Office. Glossary of Intellectual property Terms. [Accesat 09.02.2012]. Disponibil pe: <http://www.cipo.ic.gc.ca/eic/site/cipointernet-internetopic.nsf/eng/wr00837.html>
2. Convenția de constituire a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală. [Accesat 09.02.2012]. Disponibil pe: <http://agepi.gov.md/pdf/law/international/wipo.pdf>
3. Demsetz H. Toward a theory of property rights // American Economic Review. Vol. 57. № 2. Papers and Proceedings of the Seventy-ninth Annual Meeting of the American Economic Association. (May, 1967), pp. 347-359
4. Frasinianu Corina, Frasinianu Ioan. Creativitate și inovare. ASE, 1999.
5. Menell Peter S. Intellectual property: general theories. [Accesat 09.02.2012]. Disponibil pe: <http://www.dklevine.org/archive/ittheory.pdf>
6. Ramello Giovanni B. Intellectual Property and the Markets of Ideas. [Accesat 09.02.2012]. Disponibil pe: <http://www.biblio.liuc.it/liucpap/pdf/161.pdf>
7. United States Patent and Trademark Office. Glossary. [Accesat 09.02.2012]. Disponibil pe: <http://www.uspto.gov/main/glossary/index.html#ip>

Recomandat spre publicare: 13.12.2013